

A Magyarországi Evangélikus Egyház Börtönlelkészi Szolgálatának tevékenysége a 2017. évben

Az alábbiakban Szeverényi János kérésére összegyűjtött börtönlelkészszéggel kapcsolatos anyagok szerkesztett változatát olvashatják a saját szempontjaim szerint válogatva. Minden évben felhívják a figyelmemet arra, hogy triviális dolgokról írok – ez most sem lesz másként, mégpedig azért, hogy a kedves Olvasók értsenek meg valamit abból, amit a börtönlelkészi szolgálat jelent. Azt is minden évben megkapom, hogy én még a térképen sem voltam, amikor mások már rendszeresen jártak be börtönökbe – bocs, valahol, valamikor mindenki elkezdte. Én is. Mások is.

Az viszont, ami az alábbiakban olvasható, azon túl, hogy beszámoló az elmúlt évről, ismételten jelzés arra vonatkozóan is, hogy akkor, amikor a börtönlelkészről, mint missziós munkaágról beszélünk, nem biztos, hogy megértettük ennek a szolgálatnak a lényegét – mert ez nem börtönmisszió. Ahogyan félreértjük Jézus példázatát is, ha azért végzünk börtönmissziós szolgálatot, mert „börtönben voltam, és meglátogattatok”, ez ugyanis másról szól.

1. A keretek

A börtönlelkészi szolgálatról a Magyarországi Evangélikus Egyház 2005. évi V. tv. IX. fejezete rendelkezik, ebben az 51.§ kimondja: „A börtönlelkész a lelkipásztori szolgálatot a lelkészi esküben vállalt, és a szolgálati törvényben foglalt előírások szerint végzi. Lelkészi tevékenysége kizárólag egyházi irányítás, felügyelet alatt áll, de szolgálatában betartja a büntetés-végrehajtási intézet működési rendjére vonatkozó szabályokat, együttműködik az intézet parancsnokával és dolgozóival.” *(helyesírási hibák javítása tőlem)* Jellemző, hogy a második mondatnak Egyházunk az első felét, a Büntetés-végrehajtási Szervezet a második felét tartja fontosnak. A mondat adott irányból nézett „másik” részét mindkét fél elhanyagolandó apróságként kezeli. A börtönlelkészeknek e két szempont tiszteletben tartásával kell az első mondatra koncentrálnia.

A börtönlelkészi szolgálat mai formája több mint 17 éve létezik – ez idő alatt a börtönlelkészek a maguk szolgálati helyén már kialakították azokat a kereteket, amelyek a büntetés-végrehajtási szempontok figyelembevételével biztosítják a lelkészi szolgálat feltételeit. Mindig vannak változások, de ezek felismerése és az ezekre jókor adott jó válaszok segítenek az evangéliumhirdetés „alkalmas és alkalmatlan időben” történő megvalósulásában.

A 2017-es év bővelkedett változásokban. Ennek egyik oka az Országos Parancsnokság szervezeti átalakítása és a prioritások eltolódása a korábbiakhoz viszonyítva. A korábbiakkal szemben, ebben az évben ez nem jelentett a Büntetés-végrehajtási Szervezet működésének egészére vonatkozó jogszabályváltozásokat, viszont a jogszabályi kereteken belül a biztonságnak nagyobb hangsúlyt kellett kapnia – első sorban a fogvatartottak körében generálisan tapasztalható, egyre nagyobb mértékű fegyelemsértések következtében kialakult ún. rendkívüli események megelőzésére. Szükségszerű, hogy amikor a biztonság szerepe exponálódik, akkor a reintegrációs szerep háttérbe szorul – ennek egyik elemeként a vallásgyakorlás is. Ezt a jelenséget olykor a szolgálatvégzők akár a

saját személyüknek a háttérbe szorulásaként is megélik. Ebben is fontos a gyors helyzetfelismerés és a jó válaszok hatékony megfogalmazása.

A változások a jogszabályi környezetet is érintették, a börtönlelkészi szolgálatról és a börtönmissziós tevékenységről szóló 8/2017. (VI. 13.) IM rendelet megjelenésével ugyanis hatályát veszítette a Börtönlelkészi Szolgálatról szóló 13/2000. (VII. 14.) IM rendelet. A jogszabályváltozás pontosította, az egyéb jogszabályi változásokkal harmonizálta a korábbi, valamint több mint másfél évtized tapasztalata is beépült a jogszabályi környezetbe. Mivel a Büntetés-végrehajtási Szervezet működését minden tekintetben a jogszabályok határozzák meg, ezért kiemelten fontos a saját szolgálatunk tekintetében is ezek megismerése és alkalmazása.

2. A feladat

Nem kérdés, hogy az egyház a lelkészi szolgálatot miért biztosítja a börtönben is, leegyszerűsítve az evangélium tiszta hirdetéséért és a szentségek helyes kiszolgáltatásáért (CA. VII.) Ugyanakkor mindezeket a környezeti tényezők figyelembevételével tudjuk tenni. A börtönlelkészek hétköznapi feladatai közé tartoznak a gyülekezeti életből ismert lelkészi feladatok (istentiszteletek, bibliaórák, katekézis, kazuális szolgálatok, lelkigondozói beszélgetések) mellett olyanok is, amelyek idegenek az egyházi gondolkodástól: a börtönlelkész mindenért felel, ami bármilyen módon kapcsolatba hozható a vallásgyakorlással: mindenféle felekezeti keresztény és nem keresztény vallási közösség képviselőivel való kapcsolattartás, a fogvatartottakkal való kapcsolatfelvételük jogszabályokban rögzített módon való segítése és biztosítása. Ez utóbbi szempont teljesen szembemegy az egyházi missziós gondolkodással – viszont a hivatkozott IM-rendelet alapján szerepel a munkaköri leírásunkban.

A börtönlelkészek hétköznapi feladatai jó esetben nem csak az egyre kirívóbb fegyelemsértéseket elkövető fogvatartottakra, hanem a társadalom (és benne az Egyház) biztonságáért biztonságukat, egészségüket, életüket kockáztató, börtönben dolgozóakra és családjukra is kiterjednek – bár kétségtelen, hogy a hivatkozott egyházi jogszabály csak a fogvatartottakat kezeli börtönben lévőkként. A jogalkotó szándéka azonban megfelelő ismeretek birtokában mindenképpen kiterjedt volna a börtönben dolgozóakra is, akik éppúgy kiszolgáltatottai a börtönártalmaknak, mint a fogvatartottak. Remélhetőleg csupán a tudatlanság, a szükséges ismeretek hiánya indokolja ezt az egyoldalúságot.

A fentiek alapján ismételten elmondható, hogy a börtönlelkészek tevékenysége a Magyarországi Evangélikus Egyház szervezeti felépítése alapján sokkal inkább a diakónia, mint a misszió területe. Semmivel sem tartalmaz több missziós lehetőséget, mint bármely diakóniai terület, ugyanakkor számtalan olyan területet rejt, amely inkább diakóniai, mint missziói.

3. A lehetőségek

A Magyarországi Evangélikus Egyház Börtönlelkészi Szolgálatának jelenleg négy tagja van: Aklan Béla Sándor, aki Egerben, a Heves Megyei Büntetés-végrehajtási Intézetben részmunkaidőben; Erdélyi Csaba, aki Budapesten, a Fővárosi Büntetés-végrehajtási Intézetben osztályvezetőként, teljes munkaidőben; Jánosa Attila, aki Győrben, a Győr-Moson-Sopron Megyei Büntetés-végrehajtási

Intézetben részmunkaidőben; Vári Krisztina Ágnes, aki szintén a Fővárosi Büntetés-végrehajtási Intézetben osztályvezetőként, teljes munkaidőben végzi a szolgálatát.

Mindenhol vannak helyi sajátosságok, azonban a rendszer egységet alkot a Büntetés-végrehajtási Szervezetben belül – nem csak az evangélikus, hanem minden más felekezetű börtönlelkész vonatkozásában is. Esetünkben mindhárom érintett intézet ún. „megyei ház”, amelyeknek elsődleges feladata az előzetes letartóztatások végrehajtása. A két vidéki Intézetben részmunkaidős börtönlelkészek dolgoznak, és egyértelmű, hogy kevesebb idő alatt kevesebb munka elvégzése válik lehetővé számukra, ráadásként a részmunkaidősök esetében nincs ún. osztályvezetői besorolás – ami leginkább az egyes intézetek szervezeti felépítése tekintetében releváns, gyakorlati jelentősége nincs, hiszen nincs osztály, amelyet vezethetnénk.

A Fővárosi Intézet (az ország legnagyobb Intézete 1800 fogvatartottal és 800 dolgozóval) esetében összesen három főállású börtönlelkész végez szolgálatot, ebből kettő evangélikus: egyértelműen túlreprezentált Egyházunk, ennek mindenféle előnyét igyekszünk is megragadni.

Általánosan elmondható, hogy minden lehetőséggel élhetünk, amelyet a jogszabály nem tilt és a józanész által szabott keretek között megvalósítható. Viszont az is rendkívül fontos, hogy milyen az érdekérvényesítő képességünk mind intézeti, mind pedig Országos Parancsnoksági szinten. Ehhez két példa: a rengeteg tiltott tárgy bejutása miatt az Országos Parancsnokság megtiltotta a fizikai kontaktust a fogvatartottak és kapcsolattartóik között. Ez a Fővárosiban ellehetetlenítette a családi istentiszteletek megtartását (összesen 18 ilyen istentiszteletet tartunk, amikor a fogvatartottak és családtagjaik együtt vehetnek részt az istentiszteleten). Csak a parancsnokkal és az országos parancsnok egyik helyettesével való kiváló kapcsolat tette lehetővé, hogy az e szabály alóli felmentés (a szabályozás fenntartása mellett) megszülethessen a családi istentiszteletek vonatkozásában.

A másik ilyen példa a Büntetés-végrehajtási Szervezet személyi állománytáblája átszervezésével kapcsolatban felröppent hír, amelynek egy olyan tervezet volt az alapja, amelynek sok egyéb részlete mellett a börtönlelkészeket az ún. „Parancsnoki közvetlen” vezetői csoportból a Büntetés-végrehajtási Osztályokra helyezték volna – így a reintegrációs tisztekkel (korábban: nevelők) kerültek volna egy szintre (nem a fizetés tekintetében, mert ők hivatásosként most is messze többet keresnek a közalkalmazott lelkészeknél). Megfelelő kapcsolatokkal és kommunikációval ezt is sikerült megakadályozni.

A két fenti példa leginkább annak bemutatására alkalmas, hogy a szolgálatunk milyen kihívásokkal, egyéb feladatokkal terhelt – pedig mi is szeretnénk mosolyogva bemenni, a parancsnokkal pogácsázni-kávézni, hinteni az ígét, kedvesen mosolyogni a kamerákba, majd érezni a megbecsülést, megveregetni saját vállunkat... Hát nem, nem erről szól a szolgálatunk. Kőkemény kihívások, merev adminisztráció, állandó biztonsági ellenőrzések (nemzetbiztonsági ellenőrzés a magánéletünk vonatkozásában is), az állandó értetlenség, gúnyolódás kihívásai közepette keressük a lehetőségeket – és mégis: semmi másért nem adnánk a szolgálatunkat.

4. A megvalósult programok

A fent bemutatott szélviharok közepette mégis sikerült sok tartalmas, építő programot megvalósítanunk. Az alábbiakban ezeket Intézetenként a lelkészek mutatják be. Ezek szubjektív

beszámoló, amelyek az adott Intézet sajátosságai, részben az intézeti beszámoltatás elvárásai alapján születtek. Részben szerkesztett beszámoló, hogy valamelyest harmonizáljon a két egymástól távol lévő világ, az egyház és a büntetés-végrehajtás fogalomkészlete.

Megjegyzendő továbbá, hogy a heti rendszerességű vallási programok nem minden esetben kerültek pontosan meghatározásra – ahogyan a gyülekezet életrésztjeiben sem feltétlenül, inkább csak a megszokás miatt számolunk be pl. a vasárnapi istentiszteletekről, vagy más, a gyülekezet mindennapjait jelentő eseményekről. Továbbá az országos, ill. rendszerszintű programok minden lelkészt érintettek – akkor is, ha esetleg nem minden beszámolóban jelennek meg.

4.1. Győr-Moson-Sopron Megyei Büntetés-végrehajtási Intézet

Január hónap folyamán Eperjes Károly tartott előadást élete értékeiről, hitvallásáról a fogvatartottak számára. A hónap folyamán előkészítette a lelkész, hogy a külföldi fogvatartottak felé kiemelt figyelem fordulhasson, illetve egyenként meg is kereste őket, személyes beszélgetést folytatott velük... Tovább folytatódott a fogvatartottak részéről a tartós élelmiszeradományok gyűjtése. A muszlim területekről származó fogvatartottak között tájékozódott a lelkész arról, hogy ki az, aki tartja az iszlám hitet és ki az, aki nem. A hónap végén az ún. Új Akropolisz Egyesület tartott zenés-verses előadást a fogvatartottaknak.

Február hónap folyamán folytatódott a konzerv adományok gyűjtése...

Március hónapban tartottuk meg a 2017 évi „Egyházi Kerekasztal” megbeszélésünket az együttműködő egyházak képviselőivel. A meghívott előadónk dr. Győrfy Károly volt, aki a keresztyénülözésről tartott – a résztvevők által nagy érdeklődéssel kísért – előadást...

Április hónapban... vendégünk volt Hamar Zoltán, a Pápai Református Teológia tanára, akivel megújítottuk és aktualizáltuk az intézet és a teológia együttműködési megállapodását. A börtönmisszióban résztvevők megtartották húsvéti istentiszteleteiket. A börtönlelkész – sajnálatos módon – bevonásra került a fogvatartotti Facebook oldalak ellenőrzésébe. A lelkész felmérte és elkészítette a Ramadanban részt venni kívánó fogvatartottak listáját. A Pápai Református Teológia hallgatói látogatást tettek intézetünkben, találkozhattak egy fogvatartottal is.

Májusban a hónap elején a Győri Hittudományi Főiskola kispapjai tettek látogatást intézetünk területén (10 fő)... Megnyitottuk a Balogh Tibor, Vári Zsolt és Szeverényi János műveiből álló kiállítást, a fogvatartottak előadást hallhattak az alkotóktól... A hónap végén 27-én a muszlim hitű fogvatartottak számára elkezdődött a ramadannak megfelelő étkeztetés. A lelkész a böjti időszakban kiemelt figyelemmel kísérte az állományok ezt a részét és a lebonyolítást. 31-én az intézet személyi állományából jelentkezettek részt vettek a mártaverebélyi zárandoklat programján a börtönlelkész vezetésével...

Június hónap folyamán (25-éig) folyamatosan zajlott a ramadannak megfelelő étkeztetés intézetünkben. Egy fogvatartott vett részt a hónap folyamán a fogvatartottaknak szervezett mártaverebélyi zárandoklaton. A hónap végén a biztonsági tevékenység napja alkalmából koszorúzást tartottunk a Győri Köztemetőben Marton Géza egykori börtönparancsnok sírjánál, amelyen a lelkész emlékező beszédet mondott.

Augusztus hónapban 14-étől 25-éig Sárközi Gergely Antal és Makra Zsolt a Pápai Református Teológia hallgatói missziológiai gyakorlatukat végezték az intézetben a lelkész vezetésével. Az intézeti lelkész

feladatul kapta, hogy derítse ki, milyen vallási szokás az, ami miatt a muszlim hitű fogvatartottak zárkájában a wc-k a használat következtében rendszeresen megsérülnek és javításra szorulnak. A teológusok és a muszlim fogvatartottak egy alkalommal találkozhattak és beszélgethettek, összevetve a két vallás és kultúra azonosságait és eltéréseit. Az intézeti lelkésznek a hónap végéig EHR vizsgát kellett tenni.

Szeptember hónapban Dinnyés József előadóművész zoltárének előadását hallgathatták a fogvatartottak... Szent Adorján nap alkalmából az intézet lelkésze beszédet mondott a meghívott előjáróknak és az intézet részéről résztvevő állomány tagjainak. 25-én Pilisszentkereszten, 26-án pedig Szombathelyen vett részt továbbképzésen az intézet lelkésze.

Október folyamán... a reformáció 500 éves évfordulója alkalmából istentiszteletet tartottunk.

November hónap során azt a feladatot kapta a lelkész, hogy az intézet könyvtárában található, az iszlám valláshoz kapcsolódó témájú könyveket tekintse át. Fel kellett mérni az a rendelkezésre álló adventi koszorúk mennyiségét és állapotát, a szükséges javításokat, pótlásokat el kellett végezni, majd a koszorúkat az iroda helyiségekben a kollégáknak kiosztottuk, illetve kihelyeztük a körletre. A győri és Győr környéki gyülekezeti közösségekben adománygyűjtést indított a lelkész, amelyben vonalas telefonok, hűtőszekrények, televíziók adományozására kértük az egyházközségek tagjait. Ennek során nagyon sok felajánlás érkezett.

December folyamán az összegyűlt adományokat a Győri Evangélikus Egyházközség az intézet számára ajánlotta fel. A hónap során az „Adventi beszélgetés” keretében Gáncs Péter, a Magyarországi Evangélikus Egyház ...püspöke volt a vendégünk. Beszélgető társa pedig: Gülch Csaba újságíró volt.

4.2. Heves Megyei Büntetés-végrehajtási Intézet

Tömören összefoglalva a következő súlypont eltolódásokról számolhatok be az összegzésemben:

1. A már korábban megszüntetett osztályvezetői státusz hiányának tudom be, hogy lassan, évről évre erőteljesebben jelentkezik bizonyos fokú hatáskör szűkítés a feladat-végrehajtásaim kapcsán. Prioritásban hátrébb tolódott az általam végzett feladatok végrehajtása, besorolása, más állandó bv-s feladat mellett, bár a lényegi munkavégzésem talán nem szenvedett csorbát. Valószínű azonban, hogy az intézet keretében végrehajtott programok (meseszakkör, drogprevenciók képzések, EFOP-program, önismereti szakkör, stb.) nagyszámú növekedése is szerepet játszik e folyamat erősödésében.
2. A felügyelet modorában, segítőkészségében ennek ellenére pozitív változásokat észleltem. Mégis több energiámba kerül ugyanazt a munkát elvégezni, mint korábban. Mintha minden nehezkesebbé vált volna. A (szerintem) túlzásba vitt adminisztrációs terhek megnövekedtek, minden sokkal körülményesebb lett.
3. Az új parancsnokom részéről (Gyenge-Bíró István) viszont nagy nyitottságot és együttműködésre való hajlandóságot tapasztalok, *hasznolt, mint kb. 4-5 évvel ezelőtt Juhász Attila parancsnok úr idejében*. Partner minden jó ötletre és programhoz, ami az intézet népszerűsítését is segíti, vagy a fogvatartottak helyzetének tényleges javítását célozza.
4. Más felekezetek szolgálatvégzésének koordinálásában a r.kat. egyházzal kapcsolatban szintén történt változás az előző időszakhoz képest. Részben új színnel gazdagodott ez évtől a

missziói szolgálatot végzők köre: a sátoraljaújhelyi börtön lelkésze havi 1 alkalommal jár át szentmise szolgálatának megtartására. Továbbá Ádám Attila r.kat. katechéta személyében agilis szolgálat indult a női fogvatartottak körében.

Események:

Készülünk a Heves Megyei BV. Intézet fennállásának 110 éves jubileumának ünneplésére 2018-ban.

2017 szeptemberében közös találkozó és megbeszélés volt az új parancsnok és dr.Ternyák Csaba érsek úr rezidenciájában. Rövid- és hosszútávú stratégia kialakítása a r.kat missziói munka terén.

2017 novemberébe új együttműködési megállapodásokat hoztunk valamennyi misszió és egyházi partnerrel létre (Ev., bapt., r.kat, ref, ker. testvérgy., jehovák)

2017 decemberében Ternyák Csaba r.kat érsek adventi ünnepi szentmisét celebrált az intézetben az állomány és a fogvatartottak részére.

Rendszeresen végzett feladataimat folyamatosan végrehajtottam, úgymint bibliaórák, egyéni lelkigondozások, áhítatok és istentiszteletek, gyóntatások a női és érfi fogvatartottak körében.

4.3. Fővárosi Büntetés-végrehajtási Intézet

Az intézetben három főállású lelkész látja el a fogvatartottak lelkigondozását, valamint a más egyházakkal, karitatív, és vallási szervezetekkel történő kapcsolattartást. Az intézeti lelkészek tevékenységüket jóváhagyott munkarend szerint végzik, melynek értelmében a szakterület tagjai mindhárom objektumban teljesítenek szolgálatot.

A teljes munkaidőben foglalkoztatott intézeti lelkészek közül ketten beosztásukból adódóan osztályvezetőként teljesítenek szolgálatot.

Az intézetben elhelyezésre kerülő fogvatartottak számára a börtönlelkészi szolgálat az egyéni, és a csoportos lelkigondozás lehetőségét napi rendszerességgel biztosítja. Az intézet lelkészei szolgálatuk során nagy hangsúlyt fektetnek a suicid értelemben veszélyeztetett fogvatartottak egyéni, és csoportos lelkigondozására.

Kiemelt feladataink között szerepelt az ökumené szellemében a történelmi egyházi vezetők részvételével megtartott nagyünnepi istentiszteletek, valamint szentmisék celebrálása. 2017. április 14-én az Intézet Színháztermében Húsvéti istentiszteletet tartott Krámer György evangélikus lelkész, a Magyarországi Evangélikus Egyház Országos Irodájának igazgatója. 2017. december 22-én dr. Erdő Péter bíboros, érsek, az Esztergom-Budapesti Főegyházmegye püspöke tartott karácsony ünnepi szentmisét az Intézet Színháztermében, az I- II-III. objektum fogvatartottjainak részvételével.

A következő egyéb feladatokban vettek részt az Intézet evangélikus lelkészei:

- Januárban a Svájci Keresztény Rendőr Szövetség delegációjának a fogadása; az Ökumenikus Imahét keretében mindhárom objektumban a három történelmi felekezet képviselőinek szolgálata; év eleji egyeztető megbeszélések római katolikus és evangélikus egyházi vezetőkkel (Bíró László, Dr. Fabiny Tamás, Dr. Székely János)

- Februárban előadás a Magyar Evangéliumi Börtönmisszió nemzetközi konferenciáján; előadás az Orosházi Evangélikus Egyházközség Asztali beszélgetések c. programján; együttműködés előkészítése a Rákospalotai Javítóintézetrel; részvétel a római katolikus börtönlelkészek továbbképzésén Gödöllő-Máriabesnyőn
- Márciusban az Intézetbe börtönmissziós céllal állandóan bejárók fóruma; megbeszélés Müller Péter Sziámival a fogvatartotti kórus és az ...And Friends közös fellépéséről; a Közel zenekar vendégszolgálat; Dinnyés József előadóművész előadása; előadás az EFOP nyitókonferencián a Belügyminisztériumban; előadás az EHE Melancton Fülöp Szakkolégiumában; részvétel a MEE missziói konzultációján
- Áprilisban részvétel a római katolikus börtönlelkészek továbbképzésén Gödöllő-Máriabesnyőn; részvétel az Országos Roma Imanapon a Közép-Dunántúli Országos Büntetés-végrehajtási Intézet Baracskai Objektumában; családi istentisztelet mindhárom objektumban; római katolikus szentmise mindhárom objektumban; önkéntes missziós csoportok húsvéti műsora mindhárom objektumban részvétel az Intézeti éves továbbképzésen; oktatás a Büntetés-végrehajtási Szervezet Oktatási Központjában Szentendrén
- Májusban áhítat a MEE OI-ban; a Magyar Evangéliumi Börtönmisszió Wuppertal-i testvérszervezet kórusának fogadása; családi istentisztelet mindhárom objektumban; római katolikus szentmise mindhárom objektumban; önkéntes missziós csoportok pünkösdi műsora mindhárom objektumban előadás a lelki egyészségről az Intézet egészségnapján; részvétel cigánymissziós konferencián a MEÖT színházában; személyi állomány zarándoklata Mátraverebélyen; oktatás a Büntetés-végrehajtási Szervezet Oktatási Központjában Nyíregyházán; részvétel a Magyar Evangéliumi Börtönmisszió elnökségi ülésén
- Júniusban részvétel az Országos Lelkészkonferencián; részvétel Esztergomban a papszentelési szentmisén; részvétel az Országos Parancsnokság delegációjának tagjaként a Svájci Keresztény Rendőr Szövetség meghívására; előadás EFOP-konferencián a Belügyminisztériumban; oktatás a Büntetés-végrehajtási Szervezet Oktatási Központjában Nyíregyházán; fogvatartotti zarándoklat Mátraverebélyen; részvétel a római katolikus börtönlelkészek továbbképzésén Kaposszentbenedeken
- Júliusban részvétel a Börtönlelkészek Magyarországi Szervezete közgyűlésén; részvétel a Magyar Testvéri Börtöntársaság elnökségi ülésén
- Augusztusban részvétel a Börtönlelkészek Magyarországi Szervezete elnökségi ülésén Pécsen; Sillye Jenő római katolikus előadóművész előadása
- Szeptemberben az Intézet 125. évfordulós ünnepe; előadás Szent Adorján napi ünnepegen Debrecenben; részvétel a római katolikus börtönlelkészek továbbképzésén Veszprémben; részvétel az Országos Parancsnokság által szervezett börtönlelkési továbbképzésen; részvétel az Intézet németországi testvérintézményének meglátogatásán
- Októberben előadás az Országos Parancsnokság Fogvatartási Ügyek Szolgálatának regionális szakmai napján; Dinnyés József előadóművész reformációi előadása
- Novemberben részvétel a római katolikus börtönlelkészek továbbképzésén Gödöllő-Máriabesnyőn; Börtönlelkészek Magyarországi Szervezete elnökségi ülése; előadás az Evangélikus Hittudományi Egyetem Diplomás Pályakövető Rendszerének keretében
- Decemberben családi istentisztelet mindhárom objektumban; római katolikus szentmise mindhárom objektumban; önkéntes missziós csoportok karácsonyi műsora mindhárom objektumban

A kiemelt vallásgyakorlási feladatok közé tartozott a Mindenszentek ünnepi megemlékezés, valamint az Ádventi Országos Bibliavetélkedő keretében a helyi bibliaverseny megszervezése, és végrehajtása. A büntetés-végrehajtás reintegrációs céljainak megvalósulását elősegítve megkülönböztetett figyelemmel kezeltük a II. objektumban elhelyezésre került spanyol nyelvű fogvatartottakat. Heti két alkalommal összesen 3 órai időtartamban biztosítottuk a női fogvatartottak számára sportolási lehetőséget. Az istentiszteletek, önismereti és liturgikus csoportfoglalkozások népszerű vallásgyakorlási alkalmak a II. objektumban. Vári Krisztina Ágnes bv. lelkész 2017. szeptember 6-án eredményes szakmai munkájáért országos parancsnoki jutalomban részesült.

További reintegrációs célok valósultak meg a családi istentiszteletek megtartásával. A lelkészek az istentiszteleti szolgálatot követően a fogvatartottak családtagjainak lelkigondozását is végezték elősegítve ezzel a fogvatartottak családi kapcsolatainak megerősítését. A II. objektum egyházi énekkari próbáit is lelkész vezeti.

Jelenleg az I. objektumban történik a zsidó vallású fogvatartottak lelkigondozása. Az Egységes Magyarországi Izraelita Hitközség vallási képviselői számára számos lelkigondozói látogatást koordináltak a lelkési szakterület tagjai a társosztályok munkatársainak együttműködésével.

5. További elképzelések

A fentiekből látható, hogy ahányan vagyunk, annyiféleképpen kamatoztatjuk képességeinket a szolgálatunkban – ahogyan ez az Egyházunk mindenféle szolgálati területén valószínűsíthető. Persze, ezt főként magunkért tesszük, azért is, mert még mindig periférikusnak éljük meg a szolgálatunkat. A Lelkési Életpályamodell tervezése kapcsán egy beszélgetésen ismét előkerült a régi lemez, amely szerint az Egyház a „rendes” gyülekezeti szolgálatra részben vagy teljesen alkalmatlan lelkészeit helyezi intézményi vagy valamilyen furcsa missziós helyre, különösen ilyenek a börtönlelkészek. Nekünk nem baj, ha így gondolkodnak rólunk. Azt is kezdjük megszokni, hogy a teljes lelkési karból kizárólag a főállású börtönlelkészek részesülnek abban a megkülönböztetett figyelemben, hogy a lakhatásukat az Egyház semmilyen módon nem támogatja – bár egy Déli püspökjelölti megszólalásban elhangzott, hogy a LÉM minden lelkész esetében rendezni kívánja a lakhatással kapcsolatos egyenlőtlenségeket is.

A Börtönlelkési Szolgálat tekintetében változást nem tervezünk, a mindennapi feladatok viszont bármikor hozhatnak olyan újszerű elfoglaltságokat, amelyeket ma még elképzelni sem tudunk. Természetesen eleget teszünk minden jogszabályi kötelezettségünknek mind a Büntetés-végrehajtási Szervezet, mind pedig a MEE felé – utóbbi rendszerében jelenleg továbbra is a missziós területek kötelezettségeinek megfelelően.

Budapest, 2018. február 10.

Erdélyi Csaba börtönlelkész